

Як оформили аліменти за взаємною згодою та в яких випадках потрібно звертатися до суду – консультує Міністр юстиції України Павло Петренко

Павло Дмитровичу, роз'ясніть, будь ласка, як стягнути аліменти з колишнього чоловіка? Ми не проживаємо разом понад один рік, батько дитину майже не бачить та матеріально не підтримує. Дякую за відповідь.

Світлана Корнєєва

Що треба зробити для виплати аліментів?

Є два способи: мирним шляхом та в примусовому порядку.

Так, сторони між собою домовляються щодо розміру та періодичності сплати аліментів на дитину в добровільному порядку. Дана домовленість може бути лише усною, але для додаткових гарантій виконання домовленостей батьки дитини можуть укласти між собою нотаріально посвідчений договір про утримання дитини.

Також один із батьків може подати за місцем своєї роботи заяву про відрахування аліментів на дитину у розмірі та на строк, які визначені у цій заяві.

У разі відсутності домовленостей один із батьків може звернутися до суду із заявою про стягнення аліментів.

В подальшому стягувач аліментів може самостійно подати заяву з виконавчим листом про відрахування аліментів за місцем виплати платникові аліментів заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу.

Чи потрібно підписувати якісь папери?

Обов'язку підписання таких паперів немає. Однак батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначаються розмір та строки виплати. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

Укладення договору не звільняє того з батьків, хто проживає окремо, від обов'язку брати участь у додаткових витратах на дитину.

У разі невиконання одним із батьків свого обов'язку за договором, аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Як стягнути аліменти у судовому порядку?

Той з батьків, з ким мешкає дитина, має право звернутися до суду з відповідним позовом. У такому випадку аліменти на дитину присуджуються або як частка від заробітку, або у вигляді конкретно визначеної суми.

Справи розглядаються місцевими судами за місцем проживання чи реєстрації відповідача.

Також позови про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення можуть пред'являтися за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача.

У разі видачі судом виконавчого документу, стягувач може самостійно надіслати виконавчий документ за місцем роботи боржника або отримання ним інших доходів із заявою про здійснення відрахування аліментів, або направити/подати заяву разом із оригіналом виконавчого документу для примусового виконання до органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця.

Яким може бути розмір аліментів?

Мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Мінімальний рекомендований розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку платника аліментів.

У 2019 році прожитковий мінімум на дітей становить:

віком до 6 років:	<ul style="list-style-type: none"> з 1 січня – 1626 грн; з 1 липня – 1699 грн; з 1 грудня – 1779 грн
віком від 6 до 18 років:	<ul style="list-style-type: none"> з 1 січня – 2027 грн; з 1 липня – 2118 грн; з 1 грудня – 2218 грн

Однак є виключення. Якщо платник аліментів має нерегулярний дохід, суд може визначити розмір аліментів у твердій грошовій сумі, яка підлягає щорічній індексації.

Той із батьків, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Коли призначається державна допомога?

Тимчасова допомога призначається у разі, якщо:

- рішення суду про стягнення аліментів не виконується у зв'язку з ухиленням від сплати аліментів або відсутністю у боржника коштів та іншого майна, на які за законом може бути звернено стягнення;
- стосовно одного з батьків здійснюється кримінальне провадження або він перебуває у місцях позбавлення волі, якого визнано недієздатним, або він перебуває на строковій військовій службі;
- місце проживання (перебування) одного з батьків не встановлено.

Для призначення тимчасової допомоги одержувач подає органу соцзахисту населення за місцем проживання (перебування):

- заяву;
- копію свідоцтва про народження дитини;
- інші документи.

Розмір тимчасової допомоги розраховується як різниця між 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні 6 місяців.

Чи можливо стягнути аліменти за минулий час?

Так, законодавством передбачені випадки, коли аліменти можна стягнути за минулий час, але не більше ніж як за 10 років та окремі підстави, коли аліменти стягуються за весь час.

Як виконується рішення суду?

Після набрання рішення суду законної сили, стягувач подає до органу державної виконавчої служби або приватному виконавцю заяву та виконавчий лист. На підставі цих документів виконавець відкриває виконавче провадження.

До пред'явлення на примусове виконання виконавчий документ про стягнення аліментів може бути самостійно надісланий стягувачем за місцем роботи боржника.

Під час виконання у примусовому порядку виконавець вживає заходи примусового виконання. Якщо боржник працює або отримує пенсію державний виконавець виносить постанову, яку направляє за місцем роботи боржника або за місцем отримання пенсії для утримання аліментів.

Якщо є заборгованість виконавець робить відповідний розрахунок та зобов'язаний повідомити про нього стягувача і боржника. У разі якщо розмір заборгованості зі сплати аліментів перевищує 3 місяці:

- відомості про боржника вносяться до Єдиного реєстру боржників;
- майно боржника арештовується виконавцем, вилучається та реалізується.

Якщо боржник ухиляється від виконання рішення та має заборгованість, виконавець застосовує до нього санкції та обмеження встановлені законом. У разі відсутності відомостей про місце перебування боржника, за поданням виконавця судом виноситься ухвала про розшук боржника.

Яка відповідальність боржника за несплату аліментів?

Завдяки дії розроблених Мін'юстом законів #ЧужихДітейНеБуває, до неплатників аліментів застосовуються ряд обмежувальних заходів.

Якщо розмір заборгованості по сплаті аліментів перевищує 4 місяці (та 3 місяці для батьків важкохворої дитини) встановлена можливість накладення обмежень на неплатників аліментів щодо:

- виїзду за межі України;
- керування транспортними засобами;
- користування зброєю;
- полювання.

Крім того, передбачені обмеження щодо перебування на державній службі. Також боржник з аліментів не може впливати на рішення про тимчасовий виїзд дитини за межі України.

Не менш дієвим є запровадження фінансових санкцій, передбачено штраф за несплату аліментів залежно від суми заборгованості:

- понад 1 рік – 20%;
- понад 2 роки – 30%;
- понад 3 роки – 50%

Також, в законах ми передбачили відповідальність для неплатників аліментів у вигляді суспільно корисних робіт, адміністративного арешту та позбавлення волі.

Від себе можу додати: пакет законів #ЧужихДітейНеБуває дійсно працює, про що свідчать результати за 2018 рік, коли боржники сплатили **4,6 млрд грн** аліментів на користь **555 тис дітей** та майже 50 тис документів було відкликано через відсутність претензій до боржника.

Куди звертатися за більш детальною консультацією та роз'ясненнями?

Якщо у вас залишились питання з цього приводу, будь ласка, телефонуйте до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги за номером **0 (800) 213 103**, цілодобово та безкоштовно в межах України. В центрах та бюро надання безоплатної правової допомоги по всій країні ви можете отримати юридичну консультацію та правовий захист.

Крім цього, Ви можете звернутись до Головного територіального управління юстиції у Миколаївській області. Адреса: м. Миколаїв, вул. 8 Березня, 107; тел./факс (0512) 47-41-28. E-mail: info@mk.minjust.gov.ua
Захищаймо права разом!